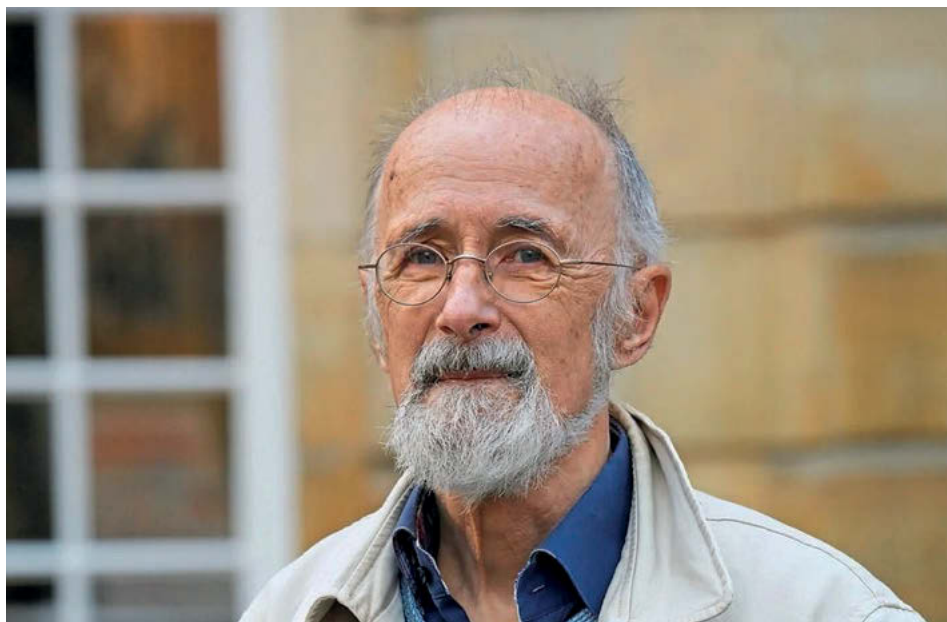

**Dr Peter Ilisch nie żyje
(1947–2023)**

W dniu 29 maja 2023 r. zmarł w Münster dr Peter Ilisch, jeden z najwybitniejszych numizmatyków niemieckich, długoletni kurator zbiorów numizmatycznych w Landesmuseum w Münster, uczeń prof. Petera Berghausa, a nasz współpracownik i przyjaciel.

Urodził się w 1947 r. w Billerbeck pod Münster. Studia wyższe w zakresie historii, nauk pomocniczych historii i etnologii odbył na Uniwersytecie w Münster, uzyskując w 1971 r. stopień magistra, a w 1974 (na podstawie pracy o średniowiecznych i nowożytnych znaleziskach monet i o obiegu pieniężnym w Westfalii, druk Münster 1980) dyplom doktora. W latach 1972–1974 pracował jako wolontariusz w muzeum

Peter Ilisch. Fot. ze zbiorów Sary Ilisch

w Münster, a w 1979 r. podjął tam już stałą pracę, obejmując miejsce po prof. Berghausie. Pracę tę dr Ilisch kontynuował aż do przejścia na emeryturę w 2012 r. Również po swoim mistrzu dr Ilisch podjął wykłady z numizmatyki na miejscowym uniwersytecie.

Numizmatyką Peter Ilisch zaczął się interesować bardzo wcześnie, jeszcze będąc w szkole – zbierał monety, przechodził do muzeum na konsultacje do Petera Berghausa i na zebrania Westfalskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Po latach z ramienia tego Towarzystwa reprezentował Westfalię w ogólnozwiązkowej Komisji Numizmatycznej.

Dorobek naukowy Zmarłego jest bardzo duży. Obejmuje on ok. 500 pozycji, z czego ok. 30 to pozycje zwarte (bibliografia w księdze jubileuszowej: *Nummi docent!*, por. niżej). Tematyka tych prac jest bardzo zróżnicowana – dotyczą one zarówno historii Westfalii, jak i historii monety oraz obiegu pieniężnego w okresie od starożytności po czasy nowożytne, z głównym jednak akcentem na średniowiecze.

Wśród jego najważniejszych prac, oprócz wspomnianej pracy doktorskiej, trzeba wymienić: *Die mittelalterliche Münzprägung der Bischöfe von Münster*, 1994; *Die Fritzlarer Colonia-Prägung des 11. Jahrhunderts*, 2004 i zwłaszcza nieukończoną monografię monet Dolnej Lotaryngii (zabrakło trzeciej części, która miała zawierać monety Kolonii i typu kolońskiego): *Die Münzprägung im Herzogtum Niederlothringen, I: Die Münzprägung in den Räumen Utrecht und Friesland im 10. und 11. Jahrhundert* (Jaarboek voor Munt- en Penningkunde 84–85,

1997/8); *II. Die Münzprägung im süd-westlichen Niederlothringen und in Flandern im 10. und 11. Jahrhundert* (tamże, 100, 2014).

Przedmiotem zainteresowania Petera Ilischa były monety nie tylko z Westfalii i z Niderlandów, czyli dzisiejszej Holandii, Belgii i sąsiadujących części Niemiec oraz Francji, ale także z całej strefy bałtyckiej. Był on zatem badaczem lokalnym, ale w równej mierze także badaczem międzynarodowym. Dla badaczy tzw. szkoły hamburskiej (do której zaliczał się również Peter Ilisch) powodem zainteresowania znaleziskami ze Szwecji było to, że zawierały one w znacznej liczbie również monety niemieckie. Peter Ilisch z tych samych powodów rozszerzył swoje badania także na znaleziska z obszaru Polski i Słowiańszczyzny zachodniej.

Stworzyło to podstawę do bliższej współpracy z badaczami polskimi. W 1996 r. została zawarta umowa między Instytutem Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie a Niemiecką Komisją Numizmatyczną reprezentowaną przez Petera Ilischa. Przedmiotem tej umowy było wydanie, zrazu w maszynopisie, a następnie drukiem, pięciu tomów inwentarza znalezisk monet wczesnośredniowiecznych z ziem polskich (2013–2017). Peter Ilisch był nie tylko współredaktorem całości, ale również współautorem. Nasza współpraca nie ograniczała się do przedsięwzięć oficjalnych. Służył on chętnie radą i pomocą również w sprawach prywatnych, jeśli dotyczyły one wczesnośredniowiecznych monet niemieckich. Chętnie też publikował, głównie w *Wiadomościach Numizmatycznych*, własne od-

krycia z zakresu numizmatyki polskiej lub z Polską związanej, np. nowe typy i odmiany monet Bolesława Chrobrego. Zasługą Petera jest znaczne rozszerzenie łańcucha 1 i 2 monet tego władcy. Chrobremu właśnie – dzięki połączeniom stempli – można było w wyniku dalszych badań przypisać anonimowe naśladownictwa monet niemieckich (por. *WN* 2003, 2005, 2007, 1990). Dalszym wkładem Petera do badań nad historią pieniądza na ziemiach polskich było opracowanie dwóch skarbów z przełomu X i XI w.: z Turwii i Ulejna. Ale Peter Ilisch nie tylko publikował w Polsce, ale też wielokrotnie tu był osobiście w związku z realizacją umowy dotyczącej opracowania i publikacji wczesnośredniowiecznych skarbów z ziem polskich. Przy tej okazji w polskich muzeach zbierał informacje o monetach niemieckich i robił o nich

wykłady. Uczestniczył też w międzynarodowym sympozjum, które odbyło się w Warszawie w 2006 r. w związku z pięćdziesiątą rocznicą utworzenia *Wiadomości Numizmatycznych*.

Zasługi dr. Petera Ilischa zostały docenione zarówno przez dyrekcję muzeum w Münster, jak też przez grono jego przyjaciół oraz wielu badaczy z Niemiec i z zagranicy (również trzy osoby z Polski). Świadczy o tym księga pamiątkowa wydana w 2012 r. w związku z jego jubileuszem 65-lecia i jednocześnie przejściem na emeryturę: *Nummi docent! Münzen – Schätze – Funde. Festschrift für Peter Ilisch zum 65. Geburtstag am 28. April 2012*, red. G. Dethlefs, A. Pol, S. Wittenbrink, Osnabrück 2012.

Będziemy o Nim pamiętać!

Stanisław Suchodolski